

Bitkisel kökenli İlaçlarla ilgili yönetmelik kapsamındaki tanımlamalar

1.hafta

- **Herbal medicine=herbalism= herbology= phytotherapy = botanical medicine**
- Tanım: Hastalıkları iyileştirmek , önlemek, sağlığa veya iyileşmeye katkıda bulunmak için bitki yada bitkilerden hazırlanan ilaçlardır. Bitkinin tamamı veya bazı kısımlarının kullanılmaktadır.
- WHO (Dünya sağlık örgütü) tıbbi bitkileri;; bitkinin toprak üstü veya toprak altı kısımlarından, diğer bitkisel materyallerden veya kombinasyonlarından hazırlanan aktif madde içerdiği işaretlenmiş, bitmiş tıbbi ürünler olarak tanımlamaktadır.
- WHO Tıbbi bitkilerin; emniyetini etkinliğini ve kalitesini tayin için özel rehberler hazırlamıştır.

- WHO tarafından dünya nüfusunun Őuan % 80'i sadece bitkilerle tedaviyi uygulamaktadır.
- Bunun dıŐında bazı ũlkelerde hem bitkiler hemde bitkisel kŕkenli olmayan doğal organik veya inorganik etken maddelerle tedavi yapılmaktadır.
- Bitkilerle tedavi; geleneksel tedavide baŐlıca komponenttir ve ayurvedik, homoepatik, naturopatik ve diğer tıbbi sistemler iŐersinde genel bir elementtir.

- Bitkiler geleneksel olarak doğal kaynaklı oldukları için zararsız olarak tanımlanırlar.
- Son yıllarda allopatik ilaçların toksisite ve yan etkilerinden dolayı son yıllarda bitkisel ilaç üreticilerinin sayısı hızla artmıştır ve reçetesiz olarak tüketimide gün geçtikçe artmaktadır.

- Bitkisel formülasyonlar;
- Antimikrobiyal, antidiabetik, antifertiliti, antiaging, sedatif, antidepresan,
- antiartritik, antispazmodik, analjezik, antienflamatuar, Anti-HIV, vazodilatatör, hepatoprotektiv, astım, akne, menapoz, migren, kronik bitkinlik, alzheimer tedavisinde kabul görmektedirler.

- Tıbbi bitkiler 4000 yıldan beri kullanılmaktadır. Yüzyıllardır insanlarda kullanılmaktadır. Bazıları onların toksisitesi nedeniyle artık kullanılmamakta bazıları ise onların toksisitesini engelleyen ilave bitkilerle kombine veya modifiye edilerek hazırlanmaktadır.

Tıbbi bitkilerin avantajları

- Hazır elde etme kolaylığı
- Çevre dostu olması
- Düşük fiyat
- Daha iyi tolerans
- Daha fazla emniyet ?
- Daha az yan etki ?

Dezavantajları

- Ani kaza ve hastalıkları tedavi edememesi
- **Dozlama problemi**
- **Standardizasyon zorluğu**
- Katı dozaj şeklinden **çözünme, salım ve biyoyararlanım problemi**

Tarihçe

- İlk yazılı kayıt 5000 yıl öncesine sümerlere dayanıyor (Kekik kullanımı gibi).
- MÖ 1000 antik mısırlılar sarımsak, afyon, hint yağı, nane gibi bitkileri kullanıyor ve onların kültürünü yapıyorlar
- Hindistanda Ayurveda tıbbı ile MÖ1900 lerde birçok bitki kullanılıyor. Daha sonraları (MÖ 600) 700 tıbbi bitkinin tanımı yapılıyor mineral kaynaklardan 64 preparat ve hayvansal kaynaklı 57 preparat hazırlanıyor
- İlk çince bitki kitabı MÖ 2700 de hazırlanıyor. İçerisinde 365 tıbbi bitki ve onların kullanımı yer alıyor(efedrinin kullanımı gibi)

- Antik yunan ve romalılar, hipokrat, Galen daha sonraları batı tıbbında faydalanılacak örnekleri kullanmışlardır. Özellikle Galen bitkisel, hayvansal, mineraller içeren büyük hacim drug karışımlarını hazırlamıştır.
- Dioscorides, *Materia Medica'yı* yazmıştır (MS 1.yüzyıl) 500 den fazla tıbbi bitki sistematik şekilde yer almaktadır.

- Orta çağda bitkilerle tedavi çok az ilerleme gösterdi. Rahipler tarafından tedavi için kullanıldı. Kocakarı ilaçları da bu çağda hazırlandı.
- Bimaristan olarak bilinen okullar 9. yüzyılda persler ve araplar tarafından kurulmaya başlandı.
- Arap gezginler Çin ve Hindistandan sağladıkları bitki ve bilgileri doğudan batıya taşıdılar
- Müslüman botanikçi ve bilginler *materia medica*'ya yeni bilgiler eklediler.
- Avicenna'nın *The Canon of Medicine* (1025) kitabı 800 test edilen ilaç, bitki, ve minerali (sandal ağacı, tarçın gibi bitkilerin iyileştirme özellikleri tartışılmaktadır) listelemektedir.
- Bağdat 800 ve 1200 yılları arasında arap herbalizminin en önemli merkezidir. 200 kadar yeni bitki bu yıllarda değerlendirilerek kitaplara konulmuştur.
- 15. yüzyıl sonunda matbaanın keşfinden sonra yüzlerce bitkisel kitap basılmıştır.

- 15, 16 ve 17 yy'larda İngilizce latin ve yunancadan öne çıkmıştır ve İngilizce ilk bitki kitabı yayınlanmıştır.
- 18. yy' da arsenik, bakır, sülfat, demir, civa ve sülfür gibi kimyasal maddeler kullanılmaya başlanmıştır.
- 20 yy'da kimyanın ve diğer fiziksel bilimlerin hızlı gelişmesi ile kimyasal maddelerle tedavi ön plana çıkmıştır.

